

Me

Hyvä ote arkeen!

Näin hurahdin
juoksuun

Yksi parveke
2 tyyliä

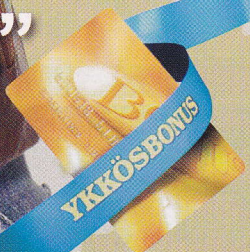
Mistä
ei kerrota
äidille?

Parsa
juhlistaa
kevään

Raisa Cacciatore

”Valista nuorta seksistä”

Teksti: JARMO PASANEN
Kuvat: JAANIS KERKIS

Raisa Rohkea

Raisa Cacciatore puhuu lapsille ja heidän vanhemmilleen siitä, mistä vaietaan. Seksi on niin hieno asia, että ihmisen pitää saada sitä varten parhaat mahdolliset eväät.

Kuinka moni sai murrosiässä asiallista seksivalistusta, Väestöliiton lastenpsykiatri Raisa Cacciatore kysyy noin 60 hengen yleisöltä.

Ollaan Pohjois-Tapiolan koulun vanhempainyhdistyksen tilaisuudessa, suurin osa kuulijoista on 40-50-vuotiaita naisia. Kaksi kättä nousee.

Ei ihme, että seksistä puhuminen myös omille lapsille koetaan tukalaksi. Sanat karhtelevat kurkussa ja puna pakkaa poskille.

– Jos tuntee, ettei hallitse sanottavaansa, niin kirjallista materiaalia on runsaasti tarjolla. Murrosikäisille sitä voi antaa myös heidän itsensä luettavaksi, Cacciatore neuvoo.

Ihmisen seksuaalisuus kehittyy vaiheittain, ja luonto vetää aikanaan tikanpojat ja työtöt puuhun. Mutta se ei suinkaan tarkoita sitä, etteikö polun varrella tarvittaisi kasvatusta, siinä kuin muillakin elämänalueilla.

– Nykyisin seksuaalikasvatuksen merkitys korostuu, kun internet ja maksulliset tv-kanavat ovat täynnä härskiä tavaraa, joka on myös lasten ja nuorten ulottuvilla. Se voi hämmäntää ja pelottaa, ja ennen kaikkea se luo vääriä malleja ja asenteita. Emme millään pysty valvomaan kaikkea, mutta voimme opettaa lapsiamme suhtautumaan siihen oikein.

Cacciatore ei suostu sanomaan, että kulttuurimme olisi seksistynyt - hän pamauttaa, että se on pornoistunut.

– Seksuaalisuus on ihmisen sisäinen ja näkymätön ominaisuus, täynnä tunteita ja harkintaa. Porno taas on näyteltyä, keinoitekoista seksiä, aikuisten satua, joka ei koske läheskään kaikkia ihmisiä.

Pojat luolamiesajassa

Seksuaalikasvatus on silti mennyt eteenpäin niistä ajoista, jolloin haikara toi lapset tai ne löydettiin sillan alta.

– Tytöille kerrotaan kotona biologiasta, kuukautisista, ehkäisystä ja raskaudesta. Murrosiässä tytöt hankkivat usein tietoa myös omin päin, Raisa Cacciatore sanoo.

Seksuaalikasvatuksen merkitys korostuu, kun internet ja maksulliset tv-kanavat ovat täynnä härskiä tavaraa.

Mutta pojat ovat hänen mukaansa pulassa.

– Muuan poika oli saanut isältään neuvon, että ”käytä aina kortonkia, muuten kuset vielä piikkilankaa.” Useimpia ei ole opastettu sitäkään vähää. Ohje on sinänsä oikeilla jäljillä, sillä nuoret eivät ole kovinkaan hyvin perillä sukupuolitauteiriskeistä.

Pojat ovat kuitenkin tietävinään seksistä. Kaveriporukoissa uusinnetaan luolamiesmyyttejä: mies osaa kaiken, saa seksiä milloin tahansa, ottaa aina, kun on tilaisuus ja jaksaa loputtomiin. Vahvistusta tarjoaa pornoteollisuus, joka kertoo, minkä kokoisia tosimiehen vehkeiden pitäisi olla.

– Se on surullista. Naisen tiedot ja seksuaalinen vapaus ovat ajan mittaan kasvaneet; naisella on oikeus nauttia seksistä ja kieltäytyä siitä, mutta moni mies on yhä vanhan, ahtaan roolinsa vanki. Ja on ikävää, että kouluopetus ja -terveydenhuolto jopa pönkittävät asetelmaa, sillä neuvonta on suunnattu pääosin tytöille, Cacciatore sanoo.

Valistuksen yksipuolisuus voi johtaa siihen, että esimerkiksi ehkäisyn oletetaan kuuluvan vain tytöille.

Mutta Cacciatore muistuttaa, että seksi on enimmäkseen muuta kuin yhdyntää.

– Jos seksuaalikasvatus alkaa yhdynnästä, annamme signaalin, että seksi on vain siitä ja lisääntymistä.

Hän kannustaa puhumaan tunteista.

– Niiden yhteydestä seksiin nuoret eivät ole läheskään aina perillä.

Seksuaalisuuden portailla

Opetushallituksen julkaisema yhdeksänosainen Seksuaalisuuden portaat -malli kertoo vanhemmille, missä eri ikäkausina ollaan menossa. Raisa Cacciatoren mukaan seksuaalikasvatus alkaa jo silloin, kun lapset ovat pieniä.

– Lapsi tutustuu ensin omaan kehoonsa. Leikki-ikässä on tavallista, että lapsi rakastuu johonkuhun lähipiirin aikuiseen, yleensä äitiinsä tai isäänsä. On hyvä kuitenkin kertoa lapselle, että rakkauden kohteet vaihtuvat. Ensimmäisellä portaalla opetellaan rakastumista ja pettymyksestä selviämistä, kun isin tai äidin kanssa ei voikaan mennä naimisiin. Murrosikä, joka alkaa keskimäärin 11-13-vuotiaana ja kestää muutaman vuoden, pannaan sitten hormonit hyrräämään ja tunteet ja ajatukset hyrskyn myrskyn.

– Se on silti hyvin yksilöllistä. Kaikille ei tule ulkoisesti havaittavaa kuohuntavaihetta. Mutta jo oman ruumiin muuttuminen hämmentää. Alttiimpia paineille – ja valitettavasti myös kiusaamiselle – ovat ääripäät: varhain kehittyvät tytöt ja myöhään kehittyvät pojat, Cacciatore kertoo.

Murrosiässä on tyypillistä, ettei omaan ruumiiseen tai ulkonäköön olla tyytyväisiä. Epätoivo voi ilmetä jopa itsetuhoisuutena.

– Siksi positiivisen minäkuvan luominen on parasta mahdollista seksuaalikasvatusta.

Itästukset ja pettymykset vuorottelevat tiuhaan tahtiin. Murrosiän herkistymisvaiheessa kivutaan seitsemän seksuaalisuuden porrasta: idolirakkaus, tuttu mutta salattu, kaverille kerrottu, kohteelle kerrottu, käsi kädessä, suudelmat ja se, mikä tuntuu hyvältä.

Viimeisenä eli yhdeksäntenä portaana on seksuaalinen rohkaistuminen.

– Nuori kokee, että hänen seksuaalisuutensa on omassa hallinnassa. Hän voi jakaa sen jonkun kanssa, jos haluaa, mutta päätöksen tekee jokainen itse, Cacciatore sanoo.

Jos lapseni on homo?

Usein vanhempia askarruttavat käytännön kysymykset. Vaikkapa se, kun lapsi ilmoittaa ensimmäisen kerran, että poika- tai tyt-

Raisa Cacciatore

Ammatti: Lastenpsykiatri, Väestöliiton seksuaaliterveysklinikan asiantuntijalääkäri
"Äitini oli lääkäri, mutta tämä ei ollut mikään lapsuuden toiveammattini. Melkein sattumalta menin pääsykokeisiin, ja myöhemmin pääsin tutkimusryhmään, joka käsittelee seksuaaliterveyttä."

Ikä: 51

Asuu: Espoossa

Lapset: 19-vuotias tytär, 16-vuotias poika

Julkaisut: Uusin teos *Opas vanhemmille: Huomenna pannaan pussauskoppiin!* Eväitä tyttönä ja poikana kasvamisen haasteisiin syntymästä murrosikään.

Useita tietokirjoja yhdessä muiden kanssa; muun muassa *Legopalkoista leopardikalsareihin* -pojan matka mieheksi ja sen jatko-osa *Korkkari* jo aikuistuville miehille.

"Murrosikäiset pojat tai nuoret miehet eivät useinkaan ole kovin lukuintoisia. Legopalkoista leopardikalsareihin ja Korkkari on pyritty kirjoittamaan siten, että ne kiinnostaisivat mahdollisimman monia. Elokuussa Väestöliitossa aukeaa maksuton Poikien Palveleva Puhelin, jossa asiantuntija vastaa arki-iltapäivisin kaikkiin 2-20-vuotiaita poikia pohdituttaviin kysymyksiin."

töystävä tulee yöksi.

– Vanhempien pitää ratkaista, onko nuori sillä kypsyytasolla, että hallitsee seksuaalisuutensa. Virallinen seksin suojaikärajana on 16 vuotta, mutta nuorempienkin suhde voidaan hyväksyä, jos se on tasavertainen ja vanhemmat sen sallivat. Se, että kumppanit ovat samanikäisiä on sikäli etu, että kumpikaan ei ole niin helposti alttiina toisen johdattelulle tai painostukselle, Raisa Cacciatore sanoo.

Nuori saattaa kokea paineita vanhempiin kohtaan, jos hän esimerkiksi huomaa olevansa homoseksuaalinen. Voivatko vanhemmat pehmentää maaperää etukäteen?

– Tutkimusten mukaan homoudesta tai lesboudesta kerrotaan omille vanhemmille viimeisenä, usein vasta yli 20-vuotiaana. Vanhempien pitäisi ottaa huomioon, että heidän lapsensa saattaa kuulua viiden prosentin sukupuoliseen vähemmistöön, jolloin turhilta järkytyksiltä vältyttäisiin. Suvaitsevaisuudessa olisi monille oppimisen paikka.

Raisa Cacciatorella on kaksi lasta; 19-vuotias tyttö ja 16-vuotias poika. Onko lastenpsykiatri mestari omassa kodissaan?

– Ammatillinen tietämys antaa tietysti apua, mutta ongelmat joutuu kohtaamaan vanhempana. Omille lapsilleni on kyllä puhuttu seksistä pienestä pitäen. ☺